

Csordás László

KVITárulkozás

(Bevezető gondolatok a válogatáshoz)

A Kovács Vilmos Irodalmi Társaság, rövidebb és talán elterjedtebb nevén a KVIT, egy fiatal kárpátaljai magyar értelmiségieket tömörítő közösség, amely immár több mint egy éve létezik, működik, csiszolódik, bővül. Fontos megjegyezni, hogy tagjaink között nem csupán vers-, próza- vagy értekező szövegeket író fiatalok vannak, hanem olyanok is, akik szívesen vesznek részt a közös gondolkodásban Kárpátalja mai kulturális helyzetéről, akiknek nem közömbös az, milyenné alakul át, illetve hogyan újul meg a helyi magyar közösség kultúrája.

Mióta megalakult a társaság, kettős célt igyekszünk szem előtt tartani. Mindenekelőtt nagy hangsúlyt helyezünk havonta egyszer vagy éppen többször megtartott műhelymunkánkra, amelyen rendszerint az addig elkészült írásokat beszéljük meg, csiszolunk rajtuk, mígnem készek lesznek a publikálásra, illetve olyan témák köré szervezünk beszélgetéseket, amelyek egy pályakezdő számára megkerülhetetlenek. Ilyenek például: a vers születése, az irodalmi apagyilkosságok, az elbeszélés nehézségei, a húzás művészete stb. De ugyanilyen lényeges számunkra az is, hogy írásainkkal, véleményünkkel ne csupán a szűkebb szakmán belül találkozzon az érdeklődő: arra törekszünk, hogy megszólítsuk leendő olvasóinkat minden lehetséges fórumon (többek között iskolai látogatások, író-olvasó találkozók alkalmával, valamint az internet révén: folyamatosan új anyagokkal frissülő honlapunk a www.kvit.hu címen érhető el).

Aki ismeri valamennyire a kárpátaljai magyar irodalmat, az tudja, milyen nehezen tudott kibontakozni ebben a térségben a művészi élet, mennyit kellett várni a valóban értékes és maradandó művek megszületésére, és hogy mennyire megkésve megy végbe ma is a generációváltás folyamata. Ha valaki mégsem ismerné ezt a történetet, elég ha az M. Takács Lajos által szerkesztett reprezentatív antológia címét idézem fel számára, amely metaforikusan közvetíti az 1953-tól 1988-ig terjedő korszak kárpátaljai magyar kultúrájának hangulatát: *Vergődő szél*. Mert ha Kovács Vilmos torzóban maradt életművére, a Forrás Stúdió ellehetetlenítésére vagy a rendszerváltás utáni személyeskedésekre és az ezekhez kapcsolódó álvitákra gondolunk, ez a metafora telitalálatnak minősül.

Társaságunk azonban nem tagadja meg ezt a súlyos hagyományt. Névváltoztatásunkkal is azt hangsúlyozzuk, hogy az az út, melyet Kovács Vilmos kijelölt egykor, ha nem is teljes egészében, ha nem is minden mellékúttal együtt, de folytatható. A folytatás természetesen nem azt jelenti, hogy feltétel nélkül átvesszük azt a szerepet, amelyet egykor ő épített fel, vagy követői alakítottak ki maguk számára. Irodalomfelfogásunk a mai kor szellemiségéhez áll inkább közel, viszont tenni akarásunk és a kárpátaljai magyar kultúrába vetett bizalmunk hasonlóan erős, mint amilyen Kovács Vilmosé lehetett egykor. Ilyen értelemben

használjuk tőle származó mottónkat is: „...mert kezdet nincs, csak folytatás van”. Mi ebben hiszünk: ez az az eszmeiség, amely közösségbe kovácsolja a társaságot.

A Kovács Vilmos Irodalmi Társaság önmagában még nem tekinthet vissza gazdag múltra: az, hogy a kicsit több mint egy év fennállás mire volt elég, aligha könnyen megválaszolható. De talán nem is ez most a legfontosabb kérdés, amire válaszokat kell keresnünk: a jövő még sok rejtett értéket és megoldandó problémát tartogathat számunkra.

Jelen válogatás a Kovács Vilmos Irodalmi Társaság tagjai által írt művekből kínál ízelítőt. Nem teljes ugyan, hiszen egy válogatás mindig hiányt hagy maga után, viszont figyelemfelkeltésnek, ígéretnek talán elég.

Csornyij Dávid

Nyomtatásügyi problémák

Szökni vágyó gondolatok
koponyám belső falán.
Ha kinyomtathatnám őket...
ötleteket,
másnaposságot,
titkokat,
nemes eszmét...
nyomtatnék érzelmeket,
ábrándozó reményt,
karácsonyt, csalódást,
nyári szerelmet.
Mindent
magamból.
Zavarják elmémet.

Kifogyott a tinta.

Shrek Tímea

A felismerés

Egyre közelebb lépett hozzám. Minden mozdulatából tudtam, mit akar. Elfordítottam a fejem, hangosan nevetni kezdtem. Őrültnek éreztem magam, szabadnak. Bármit megtehettem. Nem egy szerepből adódóan. Tiszta szívből, önfeledten, olyan mélyről, hogy azt már egészen elfelejtettem, milyen is, mikor tényleg öröm tölt el. Annyi szenvedés, annyi hazugság után még mindig kételkedtem magamban. Nem hittem, hogy én tényleg én lehetek, és senki sem vet meg érte. Amikor nem adják parancsba, hogy viselkedjek, miközben egyszerűen csak boldog vagyok. Seholy egy könnycsepp, amit akaratlanul ejtek, mert fáj. Fáj minden részem, kétségbe vagyok esve, hogy mihez is kezdjek, hogyan feleljek meg másoknak. Nem gondolkodom a világon, nem akarok jobb lenni, nem akarok elvárások alkotta bábu lenni. Nem akarok... nem akarok semmit, csak nevetni. Hangosan. Forogni, játszani és tovább nevetni.

Megfogta a kezem.

– Miért nevensz ki?

– Nem nevetlek.

– Azt teszed.

– Csak boldog vagyok. Tán nem szabad?

Azzal igyekeztem kiszabadulni karjai közül, de erősebb volt nálam. A falhoz szorított, már mindkét kezem erősen markolta, és egy mozdulattal a hátam mögé tekerte őket.

– Szabadulj ki!

– De nem engeded.

– Engedem.

– Fogod a kezem. Engedd el!

– Hagyj itt!

– Engedd el!

– Te nem is akarsz menni.

– Te meg nem akarsz, hogy elmenjek.

– Akkor maradj!

A nyalókától jobb kedvre szoktam derülni, de hiába ettem meg négyet, csak rosszabb lett. Nem elég, hogy csokoládésat kaptam, amit nem szeretek, de a pálcikája is papírból volt, tele mentvele a fogam. Az utolsót nem bírtam teljesen megenni, a közelben lévő bokor alá hajítottam. Vártam, mikor rohan oda egy kóbor kutya és kapja fel. A kutyák nem is szeretik az édességet. Általában sem, de ez más. A cigit valahogy nem kívántam.

Csak mentem előre, néztem az út szélét. Nem volt járda. Eldugott, kacskaringós utca, autók nem járnak arrafelé, így nem kellett félnem, hogy sáros leszek. Senki sem jött velem szembe. A tócsák még ebben a borús időben is fénylettek. Készletét éreztem arra, hogy belelépjek. Csak egybe, és csak egy kicsit. Úgy, mint amikor gyerek voltam. Hiába mondta édesanyám, hogy ne csináljam, de az a bizsergés, ami a gyomromban keletkezett rosszkodás közben, jó volt. Most is ezt éreztem. Régen elfelejtett dolog, azt hittem, soha többé nem fogom újra átélni. Beleléptem ez egyikbe. Még mindig jó volt. Lassan sétáltam tovább. A tócsák egyre vonzóbbak voltak, mindegyiket meghódítottam. Nevettem. Hangosan. Az egyik kapu kinyílt, és egy nő lépett ki rajta gyermekével. A kislány úgy

négyéves lehetett. Hosszú, derékig érő, göndör sötét haja és nagy, csillogó, barna szeme volt. Rám nézett, elmosolyodott, majd hangosan kacagott. Az anyja sokáig bíbelődött a zárral. A csöplány elindult felém. A tócsa közepén álltam. Bátran lépett

a vízbe, még hangosabban kacagott, csicsergő hanggal. Megfogta a kezem. Leguggoltam hozzá.

– Nem szabad a pocsolóba lépni!

– Dehogynem. Te is itt vagy.

A szemébe néztem. Rájöttem, hogy ők én vagyok.

Lőrincz P. Gabriella

Hetedik nap

Ha szorosan az
asztal lába mögé bújok,
majd Hozzád simulok,
Istenem.
Vagy a lábtörlő alá,
még nem tudom.
Csak azt, hogy
átlátsz minden
apró kulcslyukon.
Látod az epében,
vesében a követ,
a meszet az érfalon,
látod, ahogyan nő
a rák az agyban,
vagy asszonyoméhben
a gyermek.
Hát nincs miért
Előled bújni,
csak Veled.
De ha elfáradnál a
nagy munkában,
majd karomban ringatlak,
pihenj meg, Istenem.

Ámorth Angelika

A tökéletes

Magas, formás, sötét hajú és szemű nő volt, mély tekintettel, kicsi és egyenes orral és szintén kicsi, de húsos, harapni való ajkakkal. Sminkje is kifogástalan – sehol semmi felesleges vagy hiányos. Hajviselete jól kiemelte arca szabályos vonásait. Kilépett az irodaépület ajtaján, elővett egy kis tükröt, és indulás előtt még egyszer, utoljára ellenőrizte, nincs-e a külsején valami korrigálnivaló. Megigazította a haját, elmosolyodott. Fogsora fehér volt és kerekített formájú. Arcán két kis gödröcske képződött.

Hajigazgatás közben jól meg lehetett figyelni a kézfejét. Ujjai hosszúak és vékonyak voltak, mint a zongoristáké, bőre már távolról is puhának és ápoltnak tűnt, manikűrje elegáns és precíz volt, keskeny csuklóját vékony ezüst karkötő díszítette.

Hattúnyaka köré virágmintás selyemsál volt tekerve. Sötétkék rövidkabátot viselt és fekete szoknyát, melynek hossza nem volt túl kihívó, de combja formájából épp annyit mutatott, hogy megirigyelhesse őt a többi nő. Lába egyenes volt, testszínű harisnyája oldalcsíkját apró virágok ékesítették. Elegáns sötétkék őszi cipője még inkább kiemelte lába hibátlanságát.

Pici, de sietős léptekkel haladt a járdán. Egy kirakatra felfigyelve nem vett észre maga előtt egy tócsát, és belelépett. Elmosolyodott ügyetlenségén, elővett egy papír zsebkendőt és letörölte a sárpöttyöket a cipőjéről, majd továbbtipegott, maga mögött hagyva kellemes parfümillatát.

Odaért egy virágkereskedőhöz.

– Á, kisasszony! Már vártam. Egy szál rózsát, ugye?

– Igen, igen. Köszönöm.

Kifizette a virágot, és már indult is.

– Elnézést, kérdezhetek valamit?

– Csak nyugodtan.

– Kinek vesz mindennap virágot, ha nem titok?

– De, titok – suttogta összehúzott szemmel.

Nevetett és továbbment. Öt perc múlva felszállt egy villamosra. Ülőhely nem volt, de ahogy megpillantotta őt a tömeg, négy férfi is felpattant, hogy átadja a helyét. Keresztbe tett lábbal, egyenes tartással és felemelt fejjel ült. Az elsuhanó autókat figyelte, melyek a villamos lassúsága miatt igen gyorsnak tűntek. A harmadik megállónál szállt le. Gyalogolt még úgy két percet, majd egy takaros kertés házhoz ért. Bement.

A nappaliban két gyermek játszott. Az egyik hároméves lehetett, a másik valamivel idősebb. Hozzáfutottak, átölelték.

– Nagynéni, nagynéni, mit hoztál nekünk?

– Úgy vártunk már!

– Egész nap csak dolgozol...

– A mama már megfőzte a vacsorát.

– Kalácsot is sütött.

- Olyan finom csokimáz van rajta!
- Öcsi belenyúlt az ujjával és megkóstolta, azután a mama kiabált rá.
- Ne árulkodj!

A konyhából kilépett egy fiatal, duci, zsírfoltos ruhába öltözött, kócos hajú asszonyka.

- Na, szia, hugica, látom, már rád csimpaszkodtak a srácok. Nahát! Egy újabb szál rózsza?

- Ma is meglepett a titkos hódolóm.
- Igazán bemutatkozhatna már... Na, gyere vacsorázni, csak rád vártunk.
- Egy pillanat, csak lecuccolok.

Felért a szobába. Ledobta a táskát, kabátját felakasztotta a fogasra, a rózsát betuszkolta egy vázába, melyben volt már 15 szál. Kulcsra zárta az ajtót, összekuporodott és sírt.

Varga Nikolett

Fogoly

Egyedül hagytak,
 az ajtó megint zárva.
 Lopva öltözik a csönd
 huncut kacagásba.
 Lebbenti a függöny szélét,
 lehelete rajta jár,
 megpihen az ablaktölcön –
 kulcstalan a zár.

Pák Diána

Kis hamvak

Kitágul a szív, hogy befogadjon mindent.
 Félig üritjük csak a pezsgősüveget.
 Kattogó perceket stoppolunk az úton,
 Hajnalig haldoklunk egy Lorca-vers felett.

Ráti Emese

Cigarettafüstben

Cigarettafüstben úszó
elmosódott arcok

emléket szívnek
kifújva felejtnek

Bakos Kiss Károly

Kijelentő mondatok

Hull a felleg, alja rozsdás.
A bodza most is illatos.
Jár a város. Csupa mozgás.
Sárga csík a villamos.

A kádvíz csöndes és piros.

Kertész Dávid

Nem elég

Álmomban mécseszt gyújtottam. Halottért talán. Talán magamért. Nem emlékszem másra, csak két máglyára és a két gyertyára. Az egyik elaludt. Újra és újra. Lángja saját viaszába fulladt és eltűnt. Próbálkoztam, hogy újra lánggra kapjon. Nem sikerült. Az öngyújtóm, amellyel utoljára akartam fellobbantani a kanócot, belesüllyedt az olvadt gyertya maradékába. Tönkrement az is. Közben a máglyák és a másik mécses szépen lobogtak. De bármit tettem, ez folyvást elaludt. Kétségbeesetten próbálkoztam. Körülöttem emberek jártak, és szüntelen arra gondoltam, mit szólnak ezek. Hiszen álmomban annyiszor dicsértem magam, s azt, mennyire értek a tűzhöz. Íme, most közöttük vallok szégyent. És már elkeseredve hajtogattam a mécses vékony műanyag borítását, de csak lejjebb és lejjebb nyomtam a kanócot. Már megégett a kezem, mikor feladtam. Azt mondtam, hibás a gyertya. Azt mondtam, túl mélyen van a kanóc. Azt mondtam, nem

az én hibám, ezt nem lehet begyűjtani. Ezt mondtam, és tudtam, hogy mindenki tudja: hazudok. Nem a mécses hibája volt, hanem az enyém. Kudarcot vallottam, és talán nem is nyerhettem volna, de olyannyira elkeseredett voltam, hogy bűnöst kerestem, a gyertyát, a műanyagot, ami olvadtan ölelte körbe a viaszt, az öngyújtót, a kanócot, bármit. Bármit, ami nem én vagyok.

Ezt álmodtam. És most talán ébren vagyok, és úgy sajnálom, úgy sajnálom minden hazugságom. Szegény kicsi gyertya becsmérést. Kínzását. Pedig már olyan kicsi volt. Oly sok égett el belőle. Nem az ő hibája volt. Kevés a lángom. Nem elég forró, nem elég élő. Nem elég...

Pusztai-Tárczy Beatrix

Hétköznapiak

Tükör és arc között
Járda és út között
Fenyves és nád között

Ruha és test között
Akarat és tett között
Gyanú és vád között

Szekrény és az ágy között
A vessző és a pont között
A kenyér és a bor között

Egy magad, egymagam vagyunk

Kovács Eleonóra

Arcmetszetek

A sofőr arcán átvonulnak a fejében cikázó gondolatok. Ő az egyetlen a buszon, akiről ez elmondható. A többiek kifejezéstelen arccal kapaszkodnak a fogantyúba, vagy kényelmesen hátradőlnek, és kinéznek az ablakon.

Mozgolódás támad. Három utas leszáll. Maguk mögött hagynak két pár összetaposott cipőt, négy leszakított kabátgombot.

A busz sofőrje a visszapillantó tükröbe néz. Összpontosít. Ez látszik az arcán. Felváltva figyeli a tükröket. Apró hibákat keres. Szabálytalanul előző kocsit, az úttestre lépő óvatlan gyalogost, síkos útszakaszt. Nehéz kitalálni a korát. Ugyanannyi eséllyel lehet huszonnyolc, mint harmincnégy éves. A homlokán nincsenek ráncok. Apró, barna szeme van. Kérdően néz az utasra. Mintha nem az úti cél érdekelné, hanem a mögötte rejlő indok. Nincs cigaretta a kezében. Az órája egyszerű. Ahogyan a ruhája is. Fekete sportnadrág, sötétkék pulóver. A visszapillantó tükrö felett játék mackók lógnak. Ismét koncentrálnak. Kanyarodik a busz.

A kék kabátos néni leszáll. Felszabadul egy ülőhely. A fiú körülnéz. Az arca bosszús. Legyen boldog a lány, és üljön le. Udvarias is lehet az ember. Hetente egyszer mindenképpen.

A lány arca sminkelt. Közönyösen kibámul az ablakon. Végre kevesebb az ember. Összetaposták a cipőjét. Kis híján a körme is letört.

Újabb megálló. Felszáll két arcmetesző. Szürke ballonkabát, fekete napszemüveg. Nem illik az öltözkükhöz a zsák, amit cipelnek. A sofőr hirtelen a fékre lép. A zsák eldőlt. Nem volt bekötve. Kiborul a tartalma. A busz belsejében elszabadulnak az arcok. Egymás után bújnak ki a zsákból. A mosolyt a kín követi, az örömet pedig az elégedettség. Hamarosan csatlakozhat hozzájuk a bosszúság és a vastag smink. A ballonkabátosok munkához látnak. Mindenkit megfosztanak arckifejezéseiktől. A gondolatok elkobzására a legtöbb esetben nincs szükség. Néha az arcot is eltávolítják. Ilyenkor csak a fej marad. Benne agytekervények, jó esetben gondolatok. Bár az ilyesmi ritka. A két ballonkabátos munkája eredményes volt. Arcmetesző késeikről letörlik a vért.

A sofőr csodálkozva néz a visszapillantó tükröbe. Neki még vannak arckifejezései és gondolatai is. Ő az egyetlen, akire ez jellemző.

Elered az eső. Fiú, lány, sofőr, arc. Bosszúság és smink. Egy zsák, tele metszetekkel.

Pógyor Levente

Most jó

Kopott épületek
puttói lesik
bazsalyogva
esőben ázó figurámat...
a város éjszakába
öltözött,
nedves járdáit róva
kövekre hulló
fénytócsákba gázolok.
A bennem fortyogó
múltra
ajándékként simul
a csend gubója,
az éjszakával birkózó
hajnal hűvöse
simogat.

Marcsák Gergely

Zár

Csak ketten voltak a konyhában édesanyjával. A számlák kifizetésén gondolkodtak. Beszélni nem akartak. N. undornak álcázott beteges kéjjel szívta orrába a dohos lakás émelyítő penészszagát. Anyja azért nem beszélt, mert úgy gondolta, anélkül is értik egymást. A szülés óta olyan testrésznek tekinti N.-t, aki kiszakadt belőle, és jellemnek hívott önállósággal gondolkodni kezdett. N. sejti ezt, de nem haragszik. Jogos örültség – véli.

Jön egy vendég. Szokatlan, nem emlékeznek rá, mikor járt utoljára vendég náluk. A nappaliban a díványra ültetik, és az anya egy pohár vizet hoz az ismeretlennek. Elmondja, hogy az alattuk lévő lakásban él, majd szemérmetlenül kérdezgetni kezd a szekrény mögötti titkos ajtóról. Érdekli, kit zártak oda. Talán furcsának tűnhet, hogy másfél év után (mióta ideköltözött) csak most elégette meg ennyire az állandó kopogást és az éjszakai segélykérő kiáltásokat.

Anyja és N. egymásra néztek, majd a vendégre, és látszólag nem értettek semmit. Csak N. érzi, hogy végre valaki jó kérdést tett fel. Gyermekekori emlékei közt él a titkos ajtó. Ellenállhatatlan vágyat érez, hogy kinyissa végre. Többé

nem nyilváníthatja képzelgésnek, nem nyomhatják el a fejében más gondok, nem veszhethet az elmúlt évek ködébe. Az ajtó létezik, és ki kell nyitnia.

Anyja gyenge karja nem bírta a széken tartani. Felugrott, és a vendég segítségét kérte az ódon ruhásszekrény eltolásához. A rothadozó, besüllyedt parket-ten nehéz dolguk volt. Talán öt centivel sem tolták még odébb azt a szekrényt, máris előkerült alóla egy üveggolyó. Hát persze! Az én üveggolyóm! – gondolta N. Újabb erőlködés után egy apró, bekeretezett családi fotó. Jó ég, ez meg itt volt?! Milyen régen láttam.

A szekrényt kifordították a dívány felé, és valóban, ott az ajtó. A kulcs a zárban. N. kinyitja, izzadó tenyerével lenyomja a kilincset, és a résnyire tárt ajtón beles. Becsapja, kulcsra zárja, és kéri a vendéget, segítsen visszatolni a szekrényt. Az nem kérdez, segít, majd szó nélkül távozik. Anyja sem mond semmit. Úgy gondolja, anélkül is megértik egymást. Visszamegy a konyhába.

N. eleinte sokat gondolt a történetekre, de lassan érdektelenné vált. Azért néha még most is látja maga előtt: a szobában két ember ült – anya és fia. Kifejezéstelen arccal bámultak rá. A szobában nem volt egyéb bútor, csak a székek, egy asztal és egy ódon ruhásszekrény.

Pógyor Adrián

Fejben mosolygó

Van, aki fejben mosolyog.
Ismerem őt.
Cölöpökön jár
Tért ölelő
Omladékok fölött.
Rá nem hatnak korok.
Időt leplező
Arca előtt leborulok.

Ceruzával
Húz maga előtt
Írányvonalat.
Remeg a szív, a lélek.
Por nem száll fel ott,
Ahol Ő
Keresztülhalad.